

Koristit će ako spomenemo kako su već odavna preporučene strelovite molitve. U kratke i srdačne usklike, makar samo umom, spada i takozvana „*Isus-molitva*“, koja je proširena osobito na kršćanskom Istoku. Uz to je sveto i sve-moguće ime dobro dodavati i neki zaziv. I u liturgiji je najstariji i najčešći vapaj „*eleison – smiluj se*“. Moć Isusova imena smiruje i smiluje nam se. „*Isuse, smiluj se!*“ (što ga olakšavaju isti vokali) vrlo je prikladan i sveobuhvatan zaziv. Dobro ga je povezati s ritmom dubokoga tjelesnog disanja. Kod udahnuća možemo time k sebi privući svu Isusovu ljubav i milost, a izdisanjem mu izručiti sve svoje potrebe i želje.

(Svršit će se)

Josip Jakšić

PRAVEDNIK ŽIVI OD SVOJE VJERE
(Heb 11,1-40; 12,1-3)
(Uzorak liturgijsko-katehetskoga slavlja)

Cilj slavlja:

Vjera je u prvom redu Božji dar, milost (prema Ef 2,1-10), ali je i osobno otvaranje čovjeka Bogu, okretanje ljudskog bića prema smislu života. Smisao života ne može čovjek riješiti nijećući Boga (ateizmom), ili analizirajući Božju bit (filozofijom), ili odnosom straha prema nekoj nadzemačkoj sili (religijom).

Na velikim biblijskim likovima želimo pokazati životni put čovjeka koji se po vjeri susreće s Bogom u osobi Isusa Krista. Biblijski čovjek živi na temelju svoje vjere praotaca koji životom govore što vjera znači za čovjeka. Ako je čovjek Bogu povjerovao, prema Božjoj riječi čovjekov život dobiva trajna obećanja. Ta obećanja najavljena izdaleka u Starom zavjetu objavljuju se u punini u tajni života i nauke, muke, smrti i uskrsnuća Isusa Krista.

1. Čitanje: Heb 11,1-40; 12,1-3.

Napomena uz čitanje: da bi slušaoci s uspjehom mogli pratiti tekst, pretpostavlja se da poznaju biblijsku povijest. Kako bi im sadržaj teksta približili, dobro će biti ponoviti strukturu i sadržaj biblijske povijesti. Svojim sadržajem je ovo katehetsko-liturgijsko slavlje prikladno kao priprava za Uskrs; kao slavljenje vjere koja čovjeku omogućava život.

Tumačenje teksta

Po svojoj formi tekst je pisan homiletski, na propovjednički način. Sadržaj je zgusnut, a po strukturi u pozadini možda stoje čitanja pashalne liturgije prve Crkve. Upotrebljavao se za katehetsko poučavanje. Kao naslov uzet je citat iz proroka Habakuka (Hab 2,4 koji se nalazi u Heb 10,38) na koji se nadovezuje svojevrsnom definicijom vjere,

Vjera je već neko imanje onoga čemu se nadamo, osvjedočenje o zbiljnostima koje ne vidimo.

Da bi pisac pokazao da je Isus Krist Početnik i Dovršitelj vjere, da je on izvor svake nade i pouzdanja, donosi najprije svojevrsnu definiciju biti vjere. Zato će iza toga nabrajati lanac svjedoka te vjere i kako se ona očitovala u životu. Pisac želi pokazati da je biblijski čovjek pravednik koji od vjere živi, da bi onda i nas na kraju pozvao da ne klonemo duhom kraj tolikog mnoštva svjedoka. Za nas je kao za polazište posebno zanimljiva ova definicija vjere koja nosi u sebi filozofsku obojenost. Po njoj nije vjera u prvom redu kao kod Pavla, Božji dar ili pouzdanje u milosnog Boga, već mnogo više – stvarnost nestvarnoga, posljednja istina. Ovdje se ne radi samo o kršćanskom liku vjere već o vjeri uopće, ali gledano pod vidom Božje stvarnosti. Vjera je ovdje ucijepljena u objavu. Ona nije neka dodana veličina, već temeljni stav po kojem biblijski čovjek radi i nada se. Tko se pouzdaje u Božje obećanje (pravednik), sačuvati će vjernost i kroza nju postići posljednji cilj, a taj je Božji život u obećanoj novoj stvarnosti. Tu je, dakle, vjera uzeta egzistencijalno. U nabranjanju primjera vjere pisac započinje s početkom svijeta čije uređenje ne možemo dokučiti bez vjere, jer nećemo dalje moći od ovoga pojavnoga („I reče Bog” Post 1).

Abel je prvi označen kao pravednik u vjeri (Post 4,4), premda se to ne vidi iz knjige Postanka, ali pisac to zaključuje po žrtvi koju je prinio. Pravedan ubijen i mrtav govori. Abelova žrtva tip je žrtve Isusa Krista.

Henok – (Post 5,21-24) vjerom omilje Bogu i ne okusi smrti, jer je hodio s Bogom. Vjera je nužna da se postigne Božje odobravanje i blagoslov. Henok je imao tu vjeru, koja je očitovala živu stvarnost njegove povezanosti s Bogom.

Noa – je predlika vjernika. Vjerovao je i iz vjere gradio korablju. Vjerom spasava sebe i svoju obitelj (Post 6-8). U Postanku 6,9 Noa je nazvan pravednim.

Abraham – Pisac navodi praoca naše vjere. Iako je o njemu imao što reći kao primjeru prave vjere, primjećuje se skraćivanje prikazivanja. Navodi ga kao primjer vjere s ostalim patrijarsima Izakom i Jakovom. Abraham je vjerovao Bogu i na njegov poziv napustio svoju domovinu (Post 12,1-7), postao je izbjeglica i stranac koji traži domovinu. Zanimljivo je da Pisac poslanice Hebrejima i samoj ženi Sari pripisuje vjeru, kojom premda u starosti rađa sina, iako Post 18,12 govori samo o njezinoj sumnji.

U vjeri je Abraham bio spreman žrtvovati svoga jedinca sina jer je vjerovao da Bog može i od mrtvih uskrisiti (Post 22). Pisac tumači Abrahamovu kušnju u svjetlu Kristova uskrsnuća.

Izak, Jakob i Josip – također dokazuju vjeru u Božja obećanja (Post 27; 48; 50,24-25) i njezino ostvarenje.

Mojsije – Vjera je u Mojsijevu djetinjstvu pobijedila strah roditelja te su mu spasili život. Po vjeri je Mojsije postao sposoban napustiti faraonove dvore; premda je postao princ, sve je napustio i otišao u pustinju, koja je za njega bila škola vjere i susret s Bogom, te se vratio kao osloboditelj svoga naroda iz egipatskog ropstva (Izl 2,12; 14). Pisac ga opisuje kao prototip Isusa Krista, njegove muke, jer se nije htio okoristiti mogućnošću grešnog života na faraonovu dvoru, već je radije trpio sa svojim narodom. Isto tako u svjetlu uskrslog slavlja, koje promatra Krista pobjednika nad smrću, opisuje sve ostale događaje koji su se zbili u izlasku iz Egipta po Mojsijevoj vjeri. Tu se po prvi put navodi i vjera naroda – što je za Izraelce bilo spasonosno, manjkalo je Egipćanima, naime vjera. Iz razumljivih razloga Pisac prelazi preko događaja u pustinji i odmah navodi osvajanje Jerihona, čije zidine vjerom padoše nakon sedmodnevnog ophoda, a ne kakvom nadmoćnošću vojske (Jš 2,6). Vjerom bude spašena i Rahaba, bludnica, jer je vjerovala da je Bog predao ovu zemlju Izabranom narodu (Jš 2,9).

Također je tako bilo za vrijeme sudaca; sve do Davida kralja; u vrijeme proroka. Čitava povijest izraelskog naroda je povijest vjere ali i povijest trpljenja.

Gideon (Suci 6-7); *Barak* (Suci 4); *Samson* (Suci 15-16); *Jiftah* (Suci 11-12); *Daniel* (Dn 6); *Ilija* i *Elizej* mogli su vjerom uskrisavati mrtve (1 Kr 17,2 i 2 Kr 4). Bog je često kao odgovor na vjeru podario čudesa i pobjede nad neprijateljem. Ali vjera nije garancija za ugodan život. Mnogi su se u njoj morali dokazati kroz sužanjstvo, trpljenje i smrt.

Jeremiju su istukli i bacili u zatvor (Jr 37-38).

O Izaiji se pripovijeda da je bio prepolovljen.

Zahariju su kamenovali (2 Ljet 24). Bilo je i mnogih drugih. Pisac želi reći da vjera mora uvijek računati s progonstvom. Svjedok Božji je opisan kao stranac na ovom svijetu ili kao izbačen iz svijeta. Što su naviještali i govorili morali su konačno i u vanjskom držanju i životu ostvariti. Cijeli njihov život je bio odricanje, oskudica i žrtva. Svi oni nabrojani, dali su svjedočanstvo vjere a nisu zadobili obećano. To će zadobiti tek po savršenoj žrtvi Isusa Krista, koju je Bog za nas predvidio. Zato je Isus Početnik i Dovršitelj povijesti vjere kao raspeti i proslavljeni. To je vjera kršćana. Smisao i cilj povijesti Božjega naroda je raspeti i proslavljeni Gospodin. Stoga nas Pisac poziva da i mi za svoj život donesemo praktične zaključke.

2. Razmišljanje:

Biblija je knjiga svete povijesti u kojoj se stalno susreću Bog i čovjek. Čovječanstvo je u njoj prikazano kao veliko stablo na kojem može živjeti samo čovjek vjere. Biblija smatra vjeru izvorom i središtem čovjekova života.

Iako je Biblija knjiga Božje objave, Božja riječ, ona je i najvjernija knjiga o čovjeku. Ona ne opisuje čovjeka samo sa strane Božje, kakav bi on trebao biti, već govori konkretno o čovjeku kakav on jest. Biblija opisuje povijesni put spasenja čovjeka koji Bog i čovjek poduzimaju da se susretnu u Isusu Kristu. Biblija nam želi pokazati kako su veliki likovi Staroga zavjeta živjeli i umrli u vjeri koju Isus dovodi k savršenstvu po svom životu i nauci, muci, smrti i uskrsnuću te tako osvjetljava život i događaje Staroga zavjeta u životu Isusa Krista. Biblija nam govori o veličanstvenim Božjim djelima u svijetu, tako u njoj otkrivamo istinu o Bogu, ali nam s druge strane na najljudskiji način govori o čovjeku, te tako u likovima Biblije u povijesti Božjeg naroda otkrivamo istinu o čovjeku i njegovu životu.

Prema Bibliji, zemlja, sav materijalni svijet, sve što postoji ima svoj početak u Bogu. Prije početka bio je samo Bog. Bog stvara svojom voljom i riječju. Stvara čovjeka sebi slična koji je veoma dobar, sretan i bez problema. A onda se s tim čovjekom nešto događa. Izgubio je vjeru u Boga, u Božju dobrotu. Spoznao je zlo, odmetnuo se od Boga i postao bezbožac. Bog kažnjava čovjeka nedaćom prirode, ali mu daje i nove nade. Bog ne proklinje čovjeka već ga poziva. Čovjek spoznaje svoju bijedu, sakriva se, a Bog mu daje nove nade da će zlo biti pobijeđeno po vjeri u obećano spasenje. I sada Biblija prati život čovjeka kroz povijest spasenja. Svaki čovjek koji radi po vjeri u obećano spasenje, postaje pravednik, postaje čovjek Božji. Unatoč mogućim slabostima i zlu u svijetu on pobjeđuje. Zato nam Biblija navodi mnoštvo svjedoka vjere iz Staroga zavjeta koji su životom svjedočili vjeru u Božji plan s ljudima te su za ovaj život dobili obećana dobročinstva, koja su samo predlika onoga što Bog ima u planu s ispunjenjem povijesti spasenja po Isusu Kristu.

Tako vjera postaje imanjenje onoga čemu se nadamo, osvjedočenje o zbiljnostima kojih ne vidimo. Zato pravedni Abel i mrtav govori jer smrt nije svršetak. Noa u vjeri spasava sebe i svoju obitelj, te po njemu ljudski rod ima svoju budućnost. Abraham postaje uzor vjernika i praotac prave vjere, koja se nada protiv svake nade. Svi patrijarsi Izraela umrli su u vjeri Božjih obećanja koja se nisu ispunila za vrijeme njihova života. U Mojsijevu životu i u oslobođenju Izraela iz egipatskog ropstva, te u ulasku u obećanu zemlju, vjera je bila presudna. Čitava povijest Izraelskog naroda je povijest vjere. Tako je bilo za vrijeme sudaca, kraljeva i svih proroka. Bog je nagrađivao vjeru naroda čudesima i pobjedama nad neprijateljem, a za nevjeru ih je kažnjavao. Proroci doživljavaju radi vjere progonoštvo, oskudicu i ubijanja. Za svjedočanstvo vjere morali su pretrpjeti različita zla. Tako se čitav Stari zavjet slijeva u život i djelo Isusa Krista koji postaje dovršitelj vjere. Po Isusovoj nauci, patnici, prognani, siromašni, ubijani postaju prvi koji ulaze s njime u život. Svojom smrću Isus pobjeđuje zlo ovoga svijeta. Isus

sovo uskrsnuće postaje temelj kršćanskog načina života. Sav Božji zahvat u Starom zavjetu, posebno od izlaska iz Egipta do ulaska u obećanu zemlju, priprava je i znak konačnog izbavljenja i spasenja u Isusu Kristu, koji nas vodi u novu zemlju obećanja – vječni život. *Smisao i cilj čovjeka, prema Bibliji*, ocrtan je u životu raspetoga i proslavljenog Gospodina. Stoga promatrajmo Isusov životni put u borbi svagdanjeg života da u vjeri ne klonemo duhom.

3. Molitva:

Bože, divno si čovjeka stvorio a još divnije otkupio. Daj da se snagom uma tako opiremo zavodljivosti grijeha te zaslužimo doći k vječnim radostima. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

(Iz vazmenog bdjenja)

4. Primjena u životu:

Da bi uzorak ovoga liturgijsko-katehetskog slavlja uspio, potrebno je kroz katehezu odgovoriti još na neka pitanja. Ta pitanja će nam pomoći kako bismo i sami u sebi osjetili proces vjere, probleme i šanse svoje vjere, te da se procijenimo koliko smo kršćani. Na osnovu odgovora na ta pitanja, pomoću spoznaja i iskustava iz života načinite molitve i zazive te izaberite ostale biblijske tekstove za ovo slavlje.

1. Što biste još dodali svojevrсноj definiciji vjere u Heb 1,1?
2. Pokušajte odgovoriti u kojem su odnosu Božja objava i vjera u povijesti spasenja?
3. Biblijski čovjek je čovjek vjere. Može li se danas živjeti od vjere? Kako čovjek dolazi do vjere?
4. Pokušajte izreći na temelju velikih likova Biblije, kakva je čovjekova sudbina prema Bibliji?
5. S kojim likom biblijske povijesti bi se ti mogao poistovjetiti?
6. Da li se nalaziš u liku Isusa Krista, u njegovoj nauci, kojem događaju, muci, smrti i uskrsnuću?
7. Što te koči ili smeta da bi mogao reći: ja živim od vjere?
8. Biblija je postala kulturna baština čovječanstva. Njome se nadahnjuju mnogi pjesnici, književnici i umjetnici. Kako to da je mnogi ne prihvaćaju kao Božju poruku i knjigu vjere u Boga?